

EL LEHET MENNI...

"VAN EGY ÖSSZEGED, AMI LASSAN, DE BIZTOSAN FOGY" – EGY MAGYAR ÉPÍTÉSZ CHILÉBEN

A kényszervállalkozói létforma, egy magánéleti helyzet és a hazai gazdasági-politikai atmoszféra változása vitte Ernőt külföldre. Chilében építészként próbál boldogulni: talált lakást, spanyolul is egyre jobban beszél, egy helyi vállalkozóval pedig nagyra törő terveket szövöget. Honvágya van, de szerinte ezen felesleges rágódni, mivel a lehetőségek szempontjából Chilében most jobb lenni, mint Magyarországon. A hvg.hu cikksorozatának újabb része a kivándorló magyarokról.

Nagy Gergő

2013.10.01.

EL LEHET MENNI...

"Van egy összeged, ami lassan, de biztosan fogy" – egy magyar építész Chilében

"Pontosan nem is tudom, hogy miért vagyok itt, nehéz megmondani" – kezd bele a 30-as éveinek végén járó Ernő, hogy miért költözött Chilébe, azon belül is a főváros Santiagóba. Ernő – akinek keresztnévét saját kérésére megváltoztattuk – márciusig építészként dolgozott Budapesten, az utóbbi években szakmai szempontból nem voltak rossz megbízásai, és viszonylag rendezett anyagi körülmények között élt. Egy magánéleti helyzet miatt, illetve a kényszervállalkozásba belefáradva ugyanakkor úgy döntött, hogy külföldön próbál szerencsét. Ehhez az is lökést adott, hogy a lakásfelújításra felvett, eredetileg csekély összegű jelzálogkölcönt egyre nehezebben tudta fizetni, és az építőipari lejtmenet őt is megviselte.

Egy építésziroda családi házak tervezéséből nehezen tudja magát fenntartani, a pályázatok és a komolyabb megrendelések visszaszorultak, megszűntek. Ernőnek az utóbbi időkben már nem volt folyamatos bevétele. Minderre még rájátszott a hazai politikai-gazdasági légkör, az általános közhangulat alakulása is. "Nem esett jól például, hogy rendőrbuszok jelentek meg a környéken, ahol laktam, és elkezdtek minden ok nélkül igazoltatni" – mondta Ernő, aki szerint a közbiztonság korábban sem volt rossz, soha semmilyen problémája nem volt e téren. "Ha otthon tudtam volna továbblépni, akkor maradtam volna, ami persze rajtam is múlt, nem csak a közállapotokon" – tette hozzá.

Argentína és Brazília is szóba került

Dél-Amerika ugyanakkor már régóta izgatta, az építészet ott most különösen feljövőben van, rendkívül sok izgalmas projekt folyik arrafelé – ecsetelte. Célországának Chile, Brazília és Argentína is képbe került, a befutó végül Chile lett. Bár Brazíliában is volt ismerős, a szíve pedig igazából Buenos Airesbe húzta volna, egy Magyarországon élő belga-amerikai barát Santiagóban élő francia ismerőse győzte meg, Dél-Amerika leghosszabban elnyúló ország a megfelelő megoldás. Sok hasznos tanácsot kapott egy Chilében élő magyar mérnöktől, illetve egy Spanyolországban élő magyar építész santiagoói kollégájától. Ernő az elhatározás után eladta VIII. kerületi lakását, és elintézte itthon minden hivatalos tennivalót. "Rendkívül szomorú voltam, majdnem elsírtam magam, hogy meg kellett válni a gyönyörű lakásomtól, sok emléknek kellett búcsút mondani" – emelte ki Ernő.

Az építészet feljövőben van. Fotó: AFP / Martin Bernetti

Amikor megszületett az elhatározás, hogy Chilébe költözik, még nem volt semmilyen kialakult terve, hogy ott hol fog dolgozni és lakni. "Amikor még más országok is szóba kerültek, itthonról küldözgettem angol nyelvű önéletrajzokat és a portfóliómat, ám kevés helyről kaptam választ. 13 ezer kilométerrel odábról ez nem olyan könnyű" – mondta. Az első heti kinn tartózkodására az Airbnb közösségi bérlakás weboldalon keresztül talált szállást, kedvező áron. "Találtam egy magyar nevet az oldalon. Kiderült, hogy egy magyar pár, aki egy start-up program keretében volt itt, elutazik egy hétre, így tudtam kivenni a lakást egy szoba áráért" – mesélte Ernő.

Miután talált magának szállást hosszabb távra is, beiratkozott egy kéthetes intenzív spanyol nyelvtanfolyamra. Már elutazása előtt is elkezdett spanyolul tanulni (olaszul tudott). Az első hetek, amikor alig tudott megszólalni, borzalmasak voltak. Idővel ez jobb lett, igaz, a spanyolul tudó európaiaknak úgy hangzik a chilei spanyol, mintha rendkívül furcsán és gyorsan beszélnék a kasztíliait, s a munkakörnyezetben is rengeteg a szleng és az eltérő kifejezés – mondta Ernő.

A lakással Ernőnek szerencséje volt, a neten keresztül talált egy szobát Santiago belvárosában, egy családi házban. Van kert citromfával, jó kiülni, és az a srác, aki kiadja, élt már Berlinben is, a kedvenc filmrendezője pedig Tarr Béla – mesélte Ernő, aki két másik bérlővel osztozik a házon, ő maga csak szobát bérel, havi 90 ezer forint körüli összegért, amely santiagói viszonylatban nem is olyan drága, egy lakás már sokkal inkább az volna.

Meglett a tartózkodási

A megélhetési költségek – a termékek és a szolgáltatások is – nyugat-európai szinten mozognak, ám ezért nem feltétlenül jár nyugat-európai minőség. Ami viszont már tényleg minőségi, azért komoly prémiumot kell fizetni – emelte ki Ernő. Santiago környékén van például pár jó sítérep, a tél is nemrég ért véget, de a 14 ezer forintos napijegyet esélyem sem volt kifizetni, szinte drágább, mint Svájcban – mondta Ernő. A közlekedést azonban praktikusán megoldotta a városban Ernő: még az első héten vett egy cangát, és azzal jár, az autósok pedig meglepően türelmesek, ha valaki lelép a zebrán, akkor megállnak, európai felfogással vezetnek.

Egy hónap után munkát is talált: egy japán-chilei projektben kapott pár hónapra szóló megbízást, amely azóta, kifutott. Ezután majdnem lelépett Buenos Airesbe, de ismerősei tanácsára mégis maradt. Jelenleg épp nem dolgozik, megbeszélés alatt van 3-4 lehetőség. Mivel az építészet mellett egyre inkább a design, a tárgytervezés és kivitelezés kezdte el foglalkoztatni, nem kizárt, hogy váltani fog. Egy helyi vállalkozóval közös kooperációt terveznek, ám "a dolog még igen fluid" – mondta szűkszavúan.

Bringázni itt is lehet. Fotó AFP / Claudio Santana

Ernő turistavízummal érkezett, így három hónapon belül el kellett hagynia az országot. Kilépett Argentínába és vissza, ahogy ezt sokan hasonlóképpen csinálják. A harmadik hónap végén azonban a nagy hó miatt éppen lezárták az utat, így a határátlépések késése miatt némi büntetést kellett fizetnie. "Szerencsére az első munkahely volt olyan rendes, hogy egy formai munkaajánlattal segítettek abban, hogy intézhessem a tartózkodásit. Nemrég érkezett meg a hivatalos papír,

hogy legálisan tartózkodom az országban, tehát nem lesz több Argentínába történő átruccanás hasonló céllal."

Versenyben a többi bevándorlóval

A pénzügyekre vonatkozó kérdésre Ernő elmondta, hogy az elején egy "furcsa hazárdjátékhoz" volt hasonlítható az indulás. "Van egy összeged, ami szép lassan, de biztosan fogyni kezd, közben pedig azon stresszelsz, hogy sikerül-e talpon maradni és összehangolni a dolgokat, megfelelő szintre hozni a nyelvtudást" – fejtette ki Ernő, hozzátéve, hogy az utóbbi heteket már spanyolul tárgyalta végig. Szerinte továbbra is benne van a pakliban, hogy ha nem jön össze az új munka, akkor összepakol, és decemberben, jövő januárban hazajön. De úgy látja, hogy az első 3 hónap, döntően túlélésre berendezkedett életmódja már a múlté.

Az tény, hogy a biztosabb alapokért teperni kell. Rengeteg a dél-amerikai, európai, döntően spanyol és USA-beli bevándorló, akik az erős gazdaság és a munkalehetőségek miatt jönnek Santiagóba. A spanyolok közül sokan meg tudják tenni, hogy 3-6 hónapig ingyen dolgoznak, a tehetős szülők finanszírozzák őket valószínűleg, és ezzel azért nehéz felvenni a versenyt – mondta Ernő. Ő igyekszik felvenni a helyi ritmust, és alkalmazkodni az életmódhoz, de "teljesen soha nem leszek santiagói".

Ezt Ernő döntően kulturális okokra vezeti vissza. Szerinte a santiagóiak bezárkózóak, nem hiszi, hogy a helyiek valaha is teljesen befogadnák. A beilleszkedés kihívásai mellett a hirtelen ráboruló feladatok is sokként érték. "Minden egyszerre jött, hirtelen találtam munkát, új nyelvet kezdtem tanulni, új lakásba költöztem." Mivel márciusban utazott ki, így az idei hosszú télből a chilei őszebe érkezett, amit kint egy újabb tél követett. "Így kimaradt az idei nyár, most nagyon örülök a tavasznak."

Santiagói életkép. Zárkóztak. Fotó: AFP / Martin Bernetti

A városban rengeteg külföldi él, velük – talán nem meglepő módon – könnyebb a kapcsolattartás, de vannak azért chilei barátai is. Például "főbérelője" társasága, akik "nem rossz gyerekek", vegyes csapat, filmesek, zenészek, hangmérnökök, különböző társadalmi csoportokból, ami errefelé igen ritka. Rajtuk kívül a londoni lakótárs és barátai jelentik a társaságot Ernőnek.

A Spanyolországban élő magyar kolléga santiagói barátja is nagyon sokat segített Ernőnek, a munkához is rajta keresztül jutott, és amikor 2 hónapig az Egyesült Államokban volt, az ő barátaira is lehetett számítani. A munkatársak is "aranyosak voltak", de soha egy italt nem ittak meg munkaidőn kívül, pedig volt köztük baszk és olasz is. Egyetlen magyarral tart kapcsolatot, egy mérnökkel, de vele is csak háromszor találkozott fél év alatt.

Honvágy van, de rágódni rajta felesleges

Ernő szerint a vállalkozóbarát környezet viszont szinte felüdülés a magyarországi viszonyokhoz képest. Otthon, aki túl akar élni, adót csal. Chilében alacsonyok az adókulcsok, a cégek és az emberek adóznak. Olyannal még nem találkozott, hogy valahol ne adtak volna számlát vagy blokkot. A cégalapítás pedig egyszerű és olcsó. Igaz, a másik serpenyőben ott van, a piaci alapú, méregdrága egészségügyi biztosítás és felsőoktatás.

Honvágya természetesen van Ernőnek, ám szerinte ezen nem érdemes rágódni. "Fényképeket, személyes apróságokat és pár festményt vittem magammal, a kapcsolatot meg az interneten keresztül tudom tartani az otthoni családtagokkal, barátokkal" – mondta. A budapesti közeg hiányzik neki, naponta nézi a magyar hírportálokat. Azt nem érzi, hogy most haza kellene jönnie, hosszabb távon viszont Magyarországon képzelet az életét – ha lesz rá lehetősége.